

Workshop: Gevolgen psychologie van de schaarste voor de uitvoering: Enkele dilemma's

Roeland van Geuns & Mirre Stallen

INHOUD

1. Enkele vragen
2. Effecten van gebrek aan geld
3. Dilemma's voor professionals

EFFECT GEBREK AAN GELD (1/3)

Armoede betekent:

- schaamte en ontkennen
- aantasting basisbehoeften mens:
  - autonomie
  - erbij horen
  - ertoe doen

Langer in armoede leven betekent o.a.:

- afhankelijkheid van anderen (geld, voedsel, e.d.)
- beperking sociaal verkeer (cadeautjes verjaardagen, e.d.)
- geen eigen beslissingsruimte meer

Langdurige schaarste aan geld zorgt voor:

- Veranderingen van denkpatronen:
  - Positief: focus, alertheid, efficiënt zijn, maar
  - Negatief: tunnelvisie, onachtzaamheid, nalatigheid, korte termijn focus
- Veroorzaakt tekort aan bandbreedte en zelfs IQ
- Gevolg: domme keuzes

Focus op (zeer) korte termijn zorgt ook voor

- Aandacht voor overleven
- Concentratie op andere zaken dan bijvoorbeeld kind en opvoeding:
  - Afwezigheid (letterlijk en figuurlijk)
  - Kortaf reageren, geen tijd hebben (huiswerk, sport, school, etc.)
- Gevolgen o.a. ook:
  - Toename van draaglast (oplopende conflicten en stress)
  - Afname draagkracht is het gevolg (minder steun voor kind)

DILEMMA'S VOOR PROFESSIONALS

Dilemma 1: Zelfbeschikking autonomie

“Als ik mijn sigaretje en mijn hondjes niet meer heb, heb ik niets meer.”

Financiële problemen ontstaan mede door keuzes en prioriteiten van mensen. In hoeverre mag een dienstverlener zich bemoeien met de keuzes van mensen?

1. Kunnen mensen de gevolgen overzien van hun keuzes?
2. Mag/moet je op keuzes ingrijpen als dienstverlener? In hoeverre mag je ingrijpen, waar ligt de grens?
3. Moeten mensen de gevolgen van hun ‘onverstandige’ keuzes zelf dragen?

Dilemma 2: Zelfredzaamheid of overnemen om bandbreedte te creëren?

“Mijn huur, gas, water en licht worden betaald door budgetbeheer en ik krijg € 50 leefgeld per maand. Zo kan er niks mis gaan.”

Arme mensen hebben baat bij overzicht en structuur. In hoeverre leg je in het beleid en de uitvoering daarvan dergelijke structuren op?

1. Is in het kader van ‘schaarste denken’ het ‘overnemen van verantwoordelijkheid’ de goede weg?
2. Wat moet er gebeuren als we mensen meer ‘eigen regie’ willen geven? Zijn er situaties waarin eigen regie geen optie is?

Dilemma 3: Wel of geen herkansing?

“Ik ben 2x op de cursus geweest en toen 3x niet omdat mijn kind ziek was, daarna had ik geen geld voor de bus en daarna ben ik het een keer helemaal vergeten”

Het leven van mensen in armoede zit vol met incidenten. Vaak houden beleid en uitvoering daar geen rekening mee.

1. Hoe ga je als dienstverlener / professional om met afhaakgedrag als gevolg van schaarste denken?
2. Vinden jullie dat er meer herkansingen ingebouwd moeten worden?
Hoe? Waarom?
3. Levert de kennis over schaarste denken nieuwe ideeën op voor interventies die verzuimgedrag kunnen voorkomen?

Roeland van Geuns
Hogeschool van Amsterdam

r.van.geuns@hva.nl

06-24607492

Mirre Stallen

Radboud Universiteit Nijmegen

Donders Institute for Brain, Cognition and Behaviour

m.stallen@donders.ru.nl